

TRƯỜNG ĐẠI HỌC DÂN LẬP ĐÔNG ĐÔ

GIÁO TRÌNH

TÀI CHÍNH QUỐC TẾ

Dành cho Sinh viên các trường Đại học

PGS. TS. NGUYỄN VĂN TIẾN

QTKD

NHÀ XUẤT BẢN THỐNG KÊ

BỘ VĂN HÓA THÔNG TIN
CỤC BẢN QUYỀN TÁC GIẢ VĂN HỌC - NGHỆ THUẬT

**GIẤY CHỨNG NHẬN
ĐĂNG KÝ QUYỀN TÁC GIẢ**

CỤC BẢN QUYỀN TÁC GIẢ VĂN HỌC - NGHỆ THUẬT CHỨNG NHẬN

Tác phẩm:

Tài chính quốc tế

Loại hình: *Tác phẩm viết*

Tác giả, Chủ sở hữu: *Nguyễn Văn Tiến*
Số 4 ngõ 84 phố Chùa Láng,
P. Láng Thượng, Q. Đống Đa, TP. Hà Nội

Quốc tịch: *Việt Nam*
Số CMND: *011833523*
15/12/2003

Đã đăng ký quyền tác giả tại Cục Bản quyền Tác giả Văn học - Nghệ thuật

Hà Nội, ngày 21 tháng 12 năm 2006
CỤC TRƯỞNG

Số: 3101/2006/QTG
Cấp cho Tác giả đồng thời là Chủ sở hữu

Vũ Mạnh Chu

MÃ SỐ: 07 - 2007/CXB/426 - 75/TK

LỜI RỜI ĐẦU

Trong 20 năm trở lại đây, chúng ta đã từng chứng kiến những sự kiện làm rung chuyển thế giới, đó là: cuộc khủng hoảng đồng peso Mexico tháng 12/1994; sự mất giá kỷ lục của USD vào năm 1995, để rồi lên giá đột biến sau đó; cuộc khủng hoảng Tài chính - Tiền tệ Đông Nam Á vào năm 1997 - 1998; sự ra đời đồng tiền chung châu Âu EURO; những sản phẩm mới trên thị trường ngoại hối... Những biến động về Tài chính - Tiền tệ với quy mô và tốc độ chưa từng có, đã ảnh hưởng lây lan có tính dây chuyền và để lại những hậu quả nặng nề lâu dài cho nhiều quốc gia, nhiều tập đoàn kinh tế và nhiều công ty.

Tài chính Quốc tế luôn gắn liền với kinh tế thị trường mở, do đó trước nhu cầu hội nhập quốc tế, đòi hỏi chúng ta phải có sự am hiểu nhất định về lĩnh vực này, đặc biệt là những kiến thức hiện đại đang được áp dụng phổ biến trên thế giới. Đứng trước thực tế như vậy, môn học "Tài chính quốc tế" được xác định là môn học bắt buộc đối với ngành Tài chính - Ngân hàng, và là môn học lựa chọn cho các trường khối kinh tế.

Mong muốn được góp sức vào sự nghiệp chung, đã thúc giục tôi biên soạn cuốn sách này. Từ năm 1990, được chuyển tiếp làm nghiên cứu sinh, tôi tập trung nghiên cứu lĩnh vực Tài chính Quốc tế với đề tài "Mối quan hệ giữa Tỷ giá hối đoái và Cán cân thanh toán quốc tế". Qua thời gian công tác tại Ngân hàng Ngoại thương Việt Nam từ 1994 đến 1998, tôi đã tích lũy được nhiều kiến thức thực tế, đặc biệt là về lĩnh vực quản lý ngoại hối, điều hành tỷ giá và các nghiệp vụ kinh doanh ngoại hối. Và cơ hội đã đến, khi tôi trở thành giảng viên của Học viện

Ngân hàng. Trong những năm qua, được giao nhiệm vụ giảng dạy về lĩnh vực Tài chính Quốc tế và Nghiệp vụ Kinh doanh Ngoại hối, tôi đã tập trung nghiên cứu, đặc biệt là tiếp cận những kết quả nghiên cứu mới nhất trên thế giới về lĩnh vực Tài chính Quốc tế và Thị trường Ngoại hối.

Trên cơ sở cuốn “Tài chính Quốc tế hiện đại trong nền kinh tế mở”, cuốn sách “Tài chính quốc tế” này được biên soạn lại nhằm đáp ứng nhu cầu học tập và nghiên cứu cho Sinh viên.

Cuốn sách này sớm được ra mắt bạn đọc đúng như mong muốn của bản thân là nhờ có sự ủng hộ nhiệt tình và sự động viên có hiệu quả của gia đình, đồng nghiệp và bè bạn. Tôi xin biết ơn sâu sắc tất cả những gì mà mọi người đã làm cho tôi trong suốt thời gian biên soạn lần đầu và các lần xuất bản tiếp theo của cuốn sách này.

Nguyễn vọng đóng góp thì nhiều, song lực thì có hạn, cho nên mặc dù đã cố gắng tập trung trí tuệ và năng lực hiểu biết của mình nhằm đáp ứng tốt nhất cho bạn đọc, nhưng cuốn sách này chắc chắn không tránh khỏi những thiếu sót. Chúng tôi chân thành đón nhận những ý kiến đóng góp của bạn đọc gần xa để những lần tái bản tiếp theo được tốt hơn.

TÁC GIẢ

PGS. TS. NGUYỄN VĂN TIẾN

Xin liên hệ:

Nguyễn Văn Tiến

ĐT: 0912 11 22 30

WWW.tnonline.us/tien

MỤC LỤC

CHƯƠNG 1: ĐẠI CƯƠNG VỀ TÀI CHÍNH QUỐC TẾ	11
1. MỞ CỬA KINH TẾ VÀ VẤN ĐỀ TÀI CHÍNH QUỐC TẾ	12
2. TÀI CHÍNH QUỐC TẾ NGÀY CÀNG TRỞ NÊN QUAN TRỌNG	15
2.1. Thương mại quốc tế tăng so với thương mại nội địa	16
2.1.1. Bằng chứng tăng trưởng thương mại quốc tế	17
2.1.2. Những nguyên nhân làm tăng trưởng thương mại quốc tế	19
2.1.3. Những lợi ích từ thương mại quốc tế	21
2.1.4. Những rủi ro trong thương mại quốc tế	23
2.2. Xu hướng toàn cầu hoá các thị trường tài chính	24
2.2.1. Những lợi ích từ toàn cầu hoá đầu tư	26
2.2.2. Những rủi ro trong quá trình toàn cầu hoá đầu tư	26
3. TỶ GIÁ BIẾN ĐỘNG NGÀY CÀNG GIA TĂNG	27
4. MÔN HỌC TÀI CHÍNH QUỐC TẾ	29
5. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	31
CHƯƠNG 2: THỊ TRƯỜNG NGOẠI HỐI - FOREX	33
1. TỔNG QUAN VỀ THỊ TRƯỜNG NGOẠI HỐI	33
1.1. Khái niệm và đặc điểm	33
1.2. Các chức năng của thị trường ngoại hối	37
1.3. Những thành viên tham gia thị trường ngoại hối	39
1.4. Các nghiệp vụ kinh doanh ngoại hối	41
1.5. Phân loại thị trường ngoại hối	43
2. NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN TRONG KINH DOANH NGOẠI HỐI	44
2.1. Các khái niệm	44
2.2. Phân loại tỷ giá	45
2.3. Các phương pháp yết tỷ giá	47
2.4. Điểm tỷ giá, cách đọc và cách viết tỷ giá	55
2.5. Tỷ giá mua, tỷ giá bán và alĩ lỗ trong kinh doanh ngoại hối	57

2.6. Tỷ giá nhà môi giới ngoại hối	60
2.7. Mua bán hộ, đầu cơ và kinh doanh chênh lệch tỷ giá	61
2.8. Tỷ giá chéo và kinh doanh chênh lệch tỷ giá chéo	65
2.9. Ngày giá trị	74
2.10. Trạng thái luồng tiền và rủi ro lãi suất	75
2.11. Trạng thái ngoại hối và rủi ro tỷ giá	77
3. NGHIỆP GIAO NGAY - SPOT	82
4. NGHIỆP VỤ KỲ HẠN - FORWARD	86
5. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	90
CHƯƠNG 3: CÁN CÂN THANH TOÁN QUỐC TẾ	95
1. KHÁI NIỆM VÀ GIẢI THÍCH CÁC THUẬT NGỮ	95
2. BP, BẢN GHI CHÉP PHẢN ÁNH CUNG CẦU TIỀN TỆ	97
3. KẾT CẤU VÀ CÁC CÁN CÂN BỘ PHẬN CỦA BP	99
4. NGUYÊN TẮC HOẠCH TOÁN CỦA BP	113
5. THẶNG DƯ VÀ THÂM HỤT CỦA BP	120
6. HIỆU ỨNG TUYẾN J	133
7. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	141
CHƯƠNG 4: NHỮNG VẤN ĐỀ CƠ BẢN VỀ TỶ GIÁ	145
1. TỶ GIÁ VÀ SỨC CẠNH TRANH THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ	145
1.1. Khái niệm sức cạnh tranh thương mại quốc tế	145
1.2. Tỷ giá và sức cạnh tranh thương mại quốc tế	146
1.2.1. Tỷ giá danh nghĩa song phương	147
1.2.2. Tỷ giá danh nghĩa đa phương - NEER	149
1.2.3. Tỷ giá thực song phương	151
1.2.4. Tỷ giá thực đa phương - REER	154
2. CHÍNH SÁCH TỶ GIÁ HỐI ĐOẠI	155
2.1. Khái niệm và mục tiêu của chính sách tỷ giá	155
2.2. Các công cụ của chính sách tỷ giá	159

3. CHẾ ĐỘ TỶ GIÁ VÀ VAI TRÒ CỦA NHTW	162
3.1. Khái niệm và phân loại chế độ tỷ giá	163
3.2. Vai trò của NHTW trong các chế độ tỷ giá	165
3.3. Những mặt trái khi định giá cao nội tệ	180
4. HỆ THỐNG CHẾ ĐỘ TỶ GIÁ NGÀY NAY	185
5. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	189
CHƯƠNG 5: HỌC THUYẾT NGANG GIÁ SỨC MUA - PPP	193
1. KHÁI NIỆM NGANG GIÁ SỨC MUA	194
1.1. Sức mua và ngang giá sức mua	194
1.2. Quy luật ngang giá sức mua	196
2. QUY LUẬT MỘT GIÁ	198
3. CÁC DẠNG BIỂU HIỆN CỦA PPP	202
3.1. PPP trạng thái tĩnh	202
3.2. PPP trạng thái động	208
3.3. PPP dạng kỳ vọng	217
4. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	220
CHƯƠNG 6: HỌC THUYẾT NGANG GIÁ LÃI SUẤT - IRP	225
1. TIÊU CHÍ CHỌN ĐỒNG TIỀN ĐẦU TƯ VÀ ĐI VAY	225
1.1. Lựa chọn đồng tiền đầu tư	225
1.2. Lựa chọn đồng tiền đi vay	230
2. QUY LUẬT NGANG GIÁ LÃI SUẤT CÓ BẢO HIỂM - CIP	233
2.1. Khái niệm về ngang giá lãi suất	233
2.2. Kinh doanh chênh lệch lãi suất duy trì quy luật CIP	234
2.3. Các dạng biểu hiện của - CIP	236
3. QUY LUẬT UIP VÀ HIỆU ỨNG FISHER QUỐC TẾ	241
3.1. Mối quan hệ giữa tỷ giá kỳ hạn tỷ giá giao ngay dự tính	241
3.2. Các dạng biểu hiện của UIP	242
3.3. Hiệu ứng Fisher quốc tế	244

4. TỔNG QUAN VỀ CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG LÊN TỶ GIÁ	245
4.1. Tỷ giá và các học thuyết về tỷ giá	246
4.2. BP, bản ghi chép phản ánh cung cầu ngoại tệ	248
4.3. Các nhân tố tác động lên tỷ giá	250
4.4. Tại sao tỷ giá ngày nay lại biến động nhanh và mạnh?	255
5. CÂU HỎI VÀ BÀI TẬP	258
CHƯƠNG 7: HỆ THỐNG TIỀN TỆ QUỐC TẾ	263
1. HỆ THỐNG TIỀN TỆ QUỐC TẾ TRƯỚC ĐẠI CHIẾN THẾ GIỚI II	263
1.1. Bản vị hàng hoá và sự sụp đổ của chế độ đồng bản vị	263
1.2. Bản vị vàng và những qui tắc của nó	267
1.3. Thời kỳ hoàng kim của chế độ bản vị vàng 1880-1914	269
1.4. Hoạt động kinh tế vĩ mô dưới chế độ bản vị vàng	271
1.5. Hệ thống tiền tệ quốc tế giữa hai Đại chiến Thế giới	274
2. HỆ THỐNG TIỀN TỆ QUỐC TẾ SAU ĐẠI CHIẾN THẾ GIỚI II	276
2.1. Hệ thống Bretton Woods - BWS	277
2.2. Những đặc điểm của BWS	277
2.3. Tóm tắt lịch sử của BWS	280
2.4. Tại sao BWS lại sụp đổ?	286
3. HỆ THỐNG TIỀN TỆ QUỐC TẾ THỜI KỲ HẬU BWS	292
3.1. Cú sốc giá dầu đầu tiên và những hậu quả tiếp theo của nó	292
3.2. Tạo quyền rút vốn đặc biệt - SDR	294
3.3. Hội nghị Jamaica 1976	295
3.4. Con rắn và Hệ thống tiền tệ châu Âu	296
3.5. Cú sốc giá dầu lần thứ hai	297
3.6. Đồng USD hùng mạnh trong những năm 1980 - 1985	297
3.7. Từ Plaza đến Louvre và sau đó	298
3.8. Sự rối loạn tiền tệ trong những năm 1990	300

CHƯƠNG 8: THỊ TRƯỜNG EUROCURRENCY VÀ EUROBONDS 303

1. NHỮNG KHÁI NIỆM	303
2. NHỮNG THÀNH VIÊN THAM GIA THỊ TRƯỜNG	306
3. THỊ TRƯỜNG EUROCURRENCY	307
3.1. Sự ra đời và phát triển của thị trường Eurocurrency	307
3.2. Những đặc trưng của thị trường Eurocurrency	310
3.3. Lợi thế cạnh tranh của các EUROBANKs	311
3.4. Thị trường nội địa và thị trường Eurocurrency	314
3.5. Cơ chế tạo tiền gửi và tín dụng bằng EURODOLLAR	315
3.6. Ý kiến tán thành và phản đối thị trường Eurocurrency	318
3.7. Những thị trường Eurocurrency và quy chế điều chỉnh	321
4. THỊ TRƯỜNG VỐN QUỐC TẾ VÀ THỊ TRƯỜNG EUROBONDS	322
4.1. Sự hình thành và phát triển của thị trường Eurobonds	323
4.2. Những đặc điểm của Eurobonds	324
4.3. Kiểm soát và điều chỉnh thị trường Eurobonds	328
4.4. Quản lý phát hành Eurobonds	329
4.5. Những phát kiến mới trên thị trường Eurobonds	331

CHƯƠNG 9: KHỦNG HOẢNG NỢ QUỐC TẾ 333

1. NHỮNG ĐẶC TRƯNG CỦA CÁC NƯỚC LDCs	335
2. KINH TẾ HỌC TRONG QUAN HỆ VAY NỢ NƯỚC NGOÀI	338
3. CÁC HÌNH THỨC THU HÚT VỐN NƯỚC NGOÀI	339
3.1. Tài trợ bằng phát hành trái phiếu quốc tế	339
3.2. Tín dụng ngân hàng	340
3.3. Đầu tư trực tiếp nước ngoài	340
3.4. Tài trợ chính thức	340
4. CÁC CHỈ TIÊU VỀ NỢ NƯỚC NGOÀI	341
5. NGUYÊN NHÂN VÀ QUY MÔ CỦA KHỦNG HOẢNG NỢ	344
5.1. Sự bất nguồn của khủng hoảng nợ	344
5.2. Những dấu hiệu của khủng hoảng nợ	346